

Monialainen yhteistyö ja systeminen ajattelu punaisena lankana lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämistyössä

Valviran webinaari 1.11.2022
Hanne Kalmari, johtava asiantuntija, THL

Lapsi- ja perhepalveluiden
muutosohjelma

Tässä esityksessä:

- Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) pähkinänkuoressa
- Perhekeskukset lasten ja perheiden palvelut yhteen kokoavana palveluverkostona
- Lasten ja nuorten miepä-palveluiden vahvistaminen
- Monialainen lastensuojelu
- Monialainen yhteistyö ja systeminen viitekehys kehittämistyön punaisina lankoina

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE)

- **Lähtökohtana** tieto lasten ja nuorten hyvinvoinnin eriarvoistumisesta, palveluiden hajanaisuudesta sekä asiakkaiden kohtaamisen vajeista
- **Tavoitteena** lasten, nuorten ja perheiden varhaisen tuen, hyvinvoinnin ja oppimisen edellytysten vahvistaminen ja eriarvoistumiskehityksen pysäyttäminen
- Pm Sipilän hallituksen kärkihanke 2016-2019 (40m€), toimeenpano koko maassa, vastuuministeriöinä STM ja OKM
- Jatkuu tällä hallituskaudella, toimeenpano koko maassa, (n. 40m€, josta alueellisten hankkeiden valtionavustukset noin 36m€), STM

Lasten ja perheiden palveluiden kehittäminen tapahtuu valtaosin osana LAPE-muutosohjelmaa

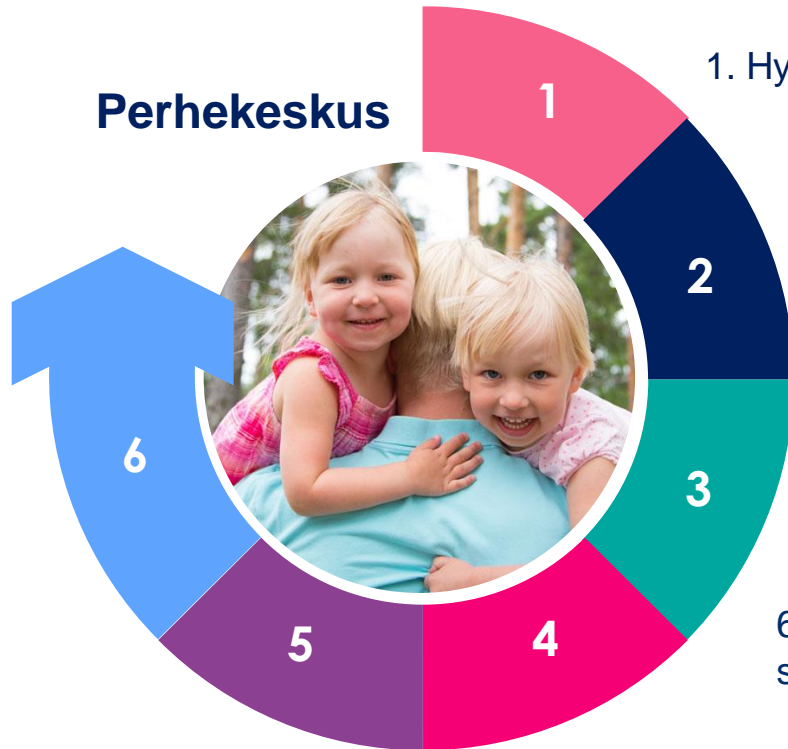

Perhekeskusten kehittäminen

**Lapsi- ja perhepalveluiden
muutosohjelma**

Perhekeskuksen palvelukokonaisuus

1. Hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveystalvet

2. Sivistystoimi ja kuntien muut talvet

3. Järjestöjen, seurakuntien ja Kelan talvet

4. Erityistalveluiden tuki konsultaatiot ja jalkautuvat talvet

5. Sähköiset talvet ja perheiden kohtaamispaikat

6. Tiivis yhteistyö ja yhteiset toimintamallit aikuisten sosiaali- ja terveystalvelujen kanssa

Perhekeskus lasten, nuorten ja perheiden palveluja yhteen sovittavana kokonaisuutena

- **Kehittämistyö**
 - **käynnistyi** pistemäisesti PERHE-hankkeessa ja Kaste-kausilla
 - **laajeni** vuosina 2016-2019 LAPE-muutosohjelman myötä kattamaan koko Suomen.
 - **jatkuu** Tulevaisuuden sote-keskus –ohjelman alueellisissa hankkeissa koko Suomen alueella sekä alueiden omana toimintana 2020 ->
 - kehittämistyötä tukee valtakunnallinen perhekeskusverkosto (THL)
 - perhekeskusten kehittämistyö toteutuu sekä hankkeissa että alueiden omana työnä

Perhekeskukset ja avoimet kohtaamispaikat Suomessa (THL:n kartoitus 19.4.2021)

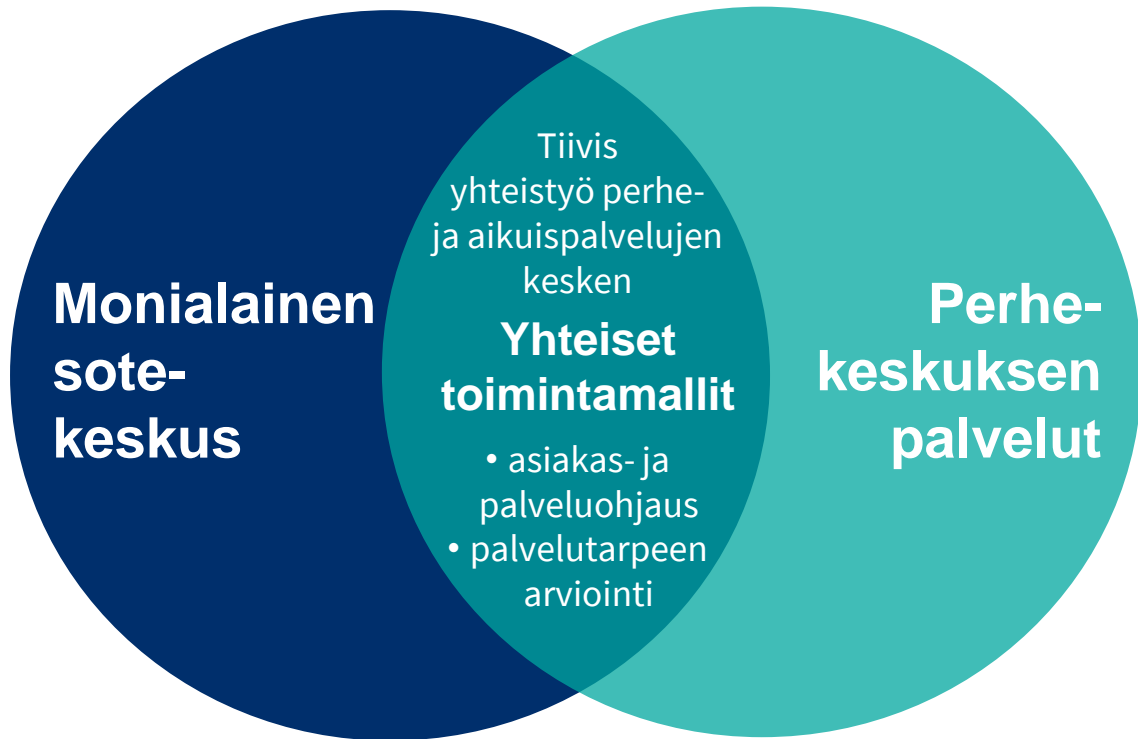
- Perhekeskukset:
 - Toiminnassa 116
 - Kehittämistyö käynnissä 55
 - Suunnitteluvaiheessa 25
- Avoimet kohtaamispaikat:
 - Toiminnassa 473
 - Suunnitteluvaiheessa 37

Sähköinen perhekeskus etenee osana sote-rakennemuutostusta DigiFinland Oy:n koordinoimana kehittämistyönä, jossa mukana 13 aluetta!

- **Tämän hallituskauden keskeisenä tavoitteena on perhekeskustoiminnan alueellinen yhdenmukaistaminen & vakiinnuttaminen sekä integroiminen osaksi monialaisia sote-keskuksia. Lisäksi perhekeskusten palveluiden kehittämistyötä**

Monialainen sote-keskus ja perhekeskus

Toimintakulttuurin muutos

Monialaisen sote-keskuksen ja perhekeskuksen integraatiolla kohti kokonaisvaltaista, systeemistä lähestymistapaa

Toimintakulttuuria ohjaavia periaatteita ovat mm.

- lapsen oikeudet
- lapsi- ja perhelähtöisyys
- perheiden monimuotoisuus

Lasten ja nuorten miepä-palvelut

**Lapsi- ja perhepalveluiden
muutosohjelma**

Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittämisen kolme tasoa

- 1. Lasten ja nuorten hyvinvointia rakennetaan eri toimijoiden laajassa, tavoitteellisessa yhteistyössä**
 - Ilmiölähtöisyys ja yhteisövaikuttavuus kehittämistyön viitekehyksenä. Esimerkiksi Oulun kaupungin, Keski-Pohjanmaan sekä Pohjois-Karjalan yhteisövaikuttavuustyö
- 2. Palveluketjujen/–kokonaisuuksien ja palvelujen kehittäminen**
 - Esimerkiksi nepsy-palveluiden kehittäminen, opiskeluhuoltopalveluiden kehittäminen, nuorten päihdepalveluiden kehittäminen, kasvatusta ja perheneuvonnan kehittäminen > lasten ja nuorten perustason mielenterveyspalveluiden kehittäminen
- 3. Toimintamalleja ja menetelmiä**
 - Mm. näyttöön perustuvien menetelmien käyttöönotto

Yhteisövaikuttavuus (collective impact)

- Kompleksisten ongelmien ratkaisu edellyttää monia eri toimijoita
- Tarvitaan kaikkien kehitysympäristöjen, palvelujen ja perheen lähiyhteisön systemaattista, koordinoitua yhteistyötä lapsen eheän kasvun tueksi (Kania & Kramer, 2011)
- Yhteisövaikuttavuus on tapa ratkaista tavoitteellisesti yhdessä monimutkaisia ongelmia
- Edellyttää sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja luottamusta yhteistyökumppaneihin
- Yhteisövaikuttavuustyön tukena Itlan alueellinen oppimisverkosto

Palvelujen kehittämistyö: esimerkkinä kasvatus- ja perheneuvonta

- Kasvatus- ja perheneuvonnan kansallinen kehittämisprosessi 2020-2022
- Kehittämisprosessin tavoitteet:
 - kirkastaa kasvatus- ja perheneuvontapalvelun perustehtävää ja asemoitumista lapsi- ja perhepalveluiden kokonaisuuteen *ohjaavaan lainsäädäntöön nojautuen*
 - tarkentaa kasvatus- ja perheneuvonnan asiakastyön ydinsisältöjä, palveluprosessia, tiedonhallintaa, henkilöstöön liittyviä kysymyksiä sekä paikannetaan keskeisiä sisällöllisiä ja menetelmällisiä kehittämishaasteita
 - **Ydintavoitteena kasvatus- ja perheneuvontapalvelun päivittäminen ja yhdenmukaistaminen valtakunnallisesti**
- **Kapenen kehittämistyö johtanut alueilla lasten mielenterveyspalveluiden laajempaan uudelleentarkasteluun**

Huom. LASTRA toimenpide 12 ja 13!

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma

Näyttöön perustuvien menetelmien käyttöönotto LAPE-muutosohjelmassa

- Kärkihankekausi 2016-2019
 - LAPE-rahoituksella implementoitiin neljää näyttöön perustuvaa menetelmää Itlan ja Mieli ry:n toimesta
 - **Lapset puheeksi**
 - **Ihmeelliset vuodet vanhemmuusryhmät**
 - **Ihmeelliset vuodet ryhmänhallinta**
 - **MDFT**
- Vuoden 2018 aikana yli 1000 ammattilaista sai menetelmäkoulutuksen ja yli 12 000 perhettä pääsi menetelmillä vahvistetun tuen piiriin
- 2020-2022
 - **Näyttöön perustuvien menetelmien käyttöönottoa/levittämistä jatketaan LAPE-rahoituksella monilla alueilla**
 - Nyt edellisellä kaudella käyttöönotettujen menetelmien lisäksi mm. **Voimaperheet**
 - Myös muita menetelmiä (mm. nepsy-valmennus, Neuvokas perhe)

**Lastensuojelun
monialainen
kehittäminen
2020-2022**

Lastensuojelun monialainen kehittäminen 2020-2022

- Erityisenä painopisteenä lastensuojelun asiakkaana olevien lasten ja nuorten oikeus laadukkaaseen koulutukseen sekä yksilölliseen tukeen ja hoitoon varmistamalla **systemaattinen yhteistoiminta lastensuojelun ja opetustoimen sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen kesken**
- Myös **lastensuojelun systeemisen tiimimallin** käyttöönotto jatkuu osana kehittämistyötä
- Hankkeiden tulee tehdä tiivistä yhteistyötä Tulevaisuuden sote-keskus – ohjelman/LAPE-muutosohjelman sekä yhteistoiminta-alueiden VIP-verkoston ja mahdollisen OT-keskuskehittämisen kanssa
- Kehittämistyö organisoitu **viideksi alueelliseksi hankkeeksi yhteistoiminta-alueiden aluejaon mukaisesti**. Sosiaalialan osaamiskeskukset toimivat hankkeiden koordinaattoreina

Alueelliset hankkeet:

- Etelä-Suomen yhteistyöalue:
Tulevaisuuden lastensuojelu –hanke [linkki hankkeen sivuille](#)
- Länsi-Suomen yhteistyöalue:
Tuki oikeasta paikasta –hanke (TOP) [linkki hankkeen sivuille](#)
- Sisä-Suomen yhteistyöalue:
Lastensuojelun monialainen kehittäminen Kanta-Hämeessä
Pirkanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla 2020 – 2022 –hanke (MONNI)
[linkki hankkeen sivuille](#)
- Itä-Suomen yhteistyöalue:
Lastensuojelun uudistaminen monialaisesti –hanke (LUMO)
[linkki hankkeen sivuille](#)
- Pohjois-Suomen yhteistyöalue:
Pohjoinen lastensuojelu 2020-2022 [linkki hankkeen sivuille](#)

**Lastensuojelun kehittämistyö
jatkuu vuonna 2023
osana alueellisia hankkeita!**

**Monialainen
yhteistyö ja
systeminen
viitekehys
punaisina
lankoina**

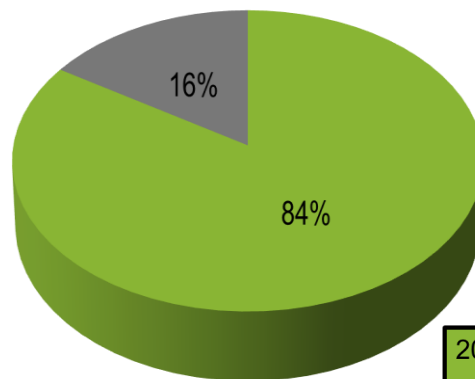

**Lapsi- ja perhepalveluiden
muutosohjelma**

Sote-palvelut ovat vain pieni osa lasten ja nuorten elämää

Pohjois-Pohjanmaan labu-pilotti

- Sivistyspalvelut (vaka, perusopetus, toinen aste)
- Lasten ja perheiden sote-palvelut

2015 = 1 miljardi josta

840 miljoonaa sivistyspalvelut

160 miljoonaa sote-palvelut

Systeminen ajattelu (lasten ja perheiden) palveluiden kehittämistyön jäsentäjänä

- Systemin ominaispiirteitä
 - Ennustamattomuus ja jatkuva muutos
 - Hierarkkiset, standardoidut ja jäykät toimintamallit eivät toimi.
→ Luovuus, hyvien yhteistyösuhteiden rakentamisen merkitys & yhdessä oppiminen tärkeää!
- Systeminen ajattelu tarkastelee kokonaisuuksia ja pyrkii ymmärtämään eri osien välisiä suhteita ja toimintalogiikkaa
 - Asiakastyössä:
 - Lapsen ja perheen asiakaslähtöinen tuki: Miten koko systeemi puhaltaa yhteen hiileen ja muotoutuu yksilöllisten tarpeiden mukaan.
 - Organisaatiotasolla, palveluiden johtamisessa:
 - Ammattilaisten välinen työnjako & organisaatioiden johtaminen ja toimintaperiaatteet

Kiitos!

Hanne Kalmari, THL
Johtava asiantuntija, projektipäällikkö/
LAPE-muutosohjelma
etunimi.sukunimi@thl.fi

Lapsi- ja perhepalveluiden
muutosohjelma